

irodalom-, nyomdász- és egyháztörténeti kérdéseket, amelyek e nyomdász-reformátor-író életével, életművével kapcsolatban felmerülhettek.

Botta István egyik utolsó képviselője volt annak az 1945 előtt végzett egyháztörténész generációnak, amely bölcsészettudományi tanulmányokat is folytatott, s egyformán ott-hon volt a teológia- és irodalomtörténetben. Evangélikus lelkészként főként egyházának reformátorait igyekezett bemutatni, visszaperelve őket a felekezeti elfogult református egyháztörténet-írás kisajátító törekvéseitől, s időtálló módon tárva fel a két egyház szervezeti szétválásának körülményeit. A régi magyar irodalom kutatói sokat tanultak tőle, tudása hiányozni fog, emlékét – amíg még élünk – megőrizzük, de a nevét mindennél inkább maradandóvá teszik alapvető fontosságú könyvei és tanulmányai.

Szabó András

Szilágyi Péter
(1921–1999)

Szilágyi Péter életét néhány rövid mondatban össze lehet foglalni. 1921-ben született Bicskén. 1950-ben szerzett latin–magyar szakos tanári oklevelet. Pályáját az ELTE bölcsészkarán kezdte, tanított középiskolában, a Varga Katalin Gimnáziumban és a budafoki Budai Nagy Antal Gimnáziumban, ahonnan 1962-ben az Országos Széchényi Könyvtárba távozott. Itt azonban mindössze két esztendő dolgozott s innen az Iparművészeti Főiskolára ment tanítani, ahol művészeti kérdésekről tartott előadásokat. Életének utolsó évtizedében az ELTE Tanárképző Főiskolai Karán tanított irodalmat. Négy évtizeden át tartott tehát előadásokat felsőfokú oktatási intézményben. 1970-ben szerezte meg az irodalomtudomány kandidátusa s 1993-ban az irodalomtudomány doktora címet.

A tudományos életben verstani dolgozataival hívta fel magára a figyelmet. Több tanulmányt szentelt Ady Endre verselésének. Horváth János *Rendszeres magyar verstanát* kiválóan ismerte és magasra értékelte, ugyanakkor bizonyos kérdésekben nem értett vele egyet. Írt azonban egyik tanulmányában az esztétikai arányról és a matematikai arányról, az aurea sectio kérdéséről. Szabó Lőrinc, Petőfi Sándor, Babits Mihály, Tóth Árpád költészetéről, ritmikájáról, versformáiról az *ItK*-ban, a *Látóhatárban*, a *Filológiai Közlönyben*, a *Magyar Filozófiai Szemlében*, az *Irodalomtörténetben* jelentetett meg hosszabb-rövidebb tanulmányt. 1984-ben az *Irodalomtudományi Intézet Verstani Bizottsága* kiadásában megjelent tanulmánykötetben Zrínyi három epigrammájának a ritmikáját elemezte. Tanulmányaiban szinte azonnal fel lehet ismerni klasszikus, görög–latin verstani képzettségét. Tökéletesen ismeri Horatius verseinek metrikáját, világosan látja, hogy az ötvencs–hatvanas években az egyetemeken és főiskolákon mellőzött verstannak a magyar költészetben el nem hanyagolható funkciója van. Verstani ismeretek nélkül a verselemzés félmunka, amely meg sem kísérel a vers egyik leglényegesebb elemét megérteni, megértetni. 1981-ben több verstani tanulmányát kötetben jelentette meg, melynek a *Forma és világtkép* címet adta. Ennek bevezetőjében aggályát olvashatjuk: „Még ma is

sokan tekintenek úgy a poétikára és ezen belül a verstanra, mint száraz tényhalmazra, meddő szabályrendszerek felsorolására, Hatvany Lajos kifejezésével: a tudni nem érdekes dolgok tudományára.” Válasza erre a felvetésre roppant egyszerű: „ha a verset esztétikai egésként nézzük, és másként aligha nézhetnénk, akkor egészen nyilvánvaló, hogy a formai elemek tudatos értelmezése esetén gazdagabban, teljesebben tárul elénk a műalkotás. A vers formavilágának jelentős részével pedig éppen a poétika foglalkozik, és így lesz a poétika és ezen belül a verstan az irodalomtörténet segédtudománya, alkotó része, amely nélkül a korszerű verselemzés egyszerűen elképzelhetetlen.”

Szilágyi Péter válaszában joggal száll szembe azzal a nézcittel, amely szerint a vers formája a mondanivaló mellett elhanyagolható része a műnek. Ahogyan egy új épületet külső formájáról ítélünk meg akkor, amikor tulajdonképpen annak funkcióját sem tudjuk, ugyanúgy a vers formai sajátosságait, a sorok hangsúlyát, ritmikáját, dallamát, hangrendjét, a versszakok sorainak számát, a sorok számának szabályos vagy szabálytalan ismétlődését a költő határozottan választja mondanivalójához.

Szilágyi Péter tiszteletreméltó verstani ismereteit *József Attila időmértékes verselése* (Bp., 1971) és *Ady Endre verselése* (Bp., 1990) című kötetével mindannyiunk számára bizonyította. Az előbbivel az irodalomtudomány kandidátusa címet, az utóbbival az irodalomtudomány doktora címet nyerte el.

Tudásánál talán csak szerénysége volt nagyobb. Egyik kollégája szerint középiskolai tanítványai rajongtak érte. A tanárképző főiskolán gyakran találkoztam vele az órák szünetében. Kezében ott parázslott az elmaradhatatlan cigaretta, beszélgetéseink tárgya csak a mindennapok gondja volt. Soha nem hivatkozott kiváló verstani ismereteivel, nagyszerű memóriájával, magas szintű klasszikus nyelvtudásával. Kevesen tudták róla, hogy szeretett piacon vásárolni s otthon még főzőcskézni is. Ezt is csak akkor tudtam meg, amikor néhányszor összeakadtunk a vásárcsarnokban. Távozása mindannyiunknak fájdalmas, azt hiszem, még nagyon sokáig hiányozni fog kollégái körében.

Kilián István

Tasi József

(1939–1999)

A filológus, aki voltaképpen egész életében másoknak, a kultúra különböző rendű és rangú szereplőinek nyomában jár, hogy pörlekedvén az elmúlással, megmentse és hozzáférhetővé tegye, ami a múltból arra érdemes – maga alig kap figyelmet. Az ő személye a nyilvánosság számára ritkán vagy sohasem „érdekes”, s bár személyisége éppúgy öntörvényű, külön univerzum, mint minden emberé, személyére szóló figyelmet többnyire csak akkor kap, ha – meghal. Az ilyenkor kötelező nekrológ persze eleve korlátozott lehetőségű „műfaj”: még *post festa* sem képes a maga bonyolultságában és egyediségében fölidézni azt, akiről szól. Amit adni tud, az – túl néhány életrajzi és pályatörténeti adaton – legfőljebb a gesztus, a megbecsülés kinyilvánítása.